

התובע:

יורם שדה

ע"י ב"כ עוה"ד גדי בר-און ואח'
רח' היצירה 3, ר"ג 52521
טל' 6134436 פקס 6134463

נגד

1. שמעון לב
2. מיכל יקל
3. יצחק כהן

הנתבעים:

ע"י ב"כ עוה"ד יצחק בוכבינדר
רח' מודיליאני 14, ת"א 64687
טל' 6910049 פקס 6953964

סיכומים מטעם הנתבעים בשאלת החבות

כללי

בטרם אפרט את התייחסות הנתבעים לכל אחת ואחת מעילות התביעה עליהן חזר התובע בסיכומיו, ברצוני לציין מסי עניינים העולים מאופן ניהול התביעה ע"י התובע ומסיכומיו:

1. דין טענה שנטענה בכתב הטענות אך לא הועלתה בסיכומים כדין טענה שזנחה ובית המשפט לא ישעה לה. מהשוואה בין כתב התביעה לבין הסיכומים עולה כי התובע זנח לחלוטין את עילות התביעה הבאות:

א. מסעיף 5 לכתב התביעה (המכתב מיום 7.5.01) זנח התובע בסיכומיו חלק מהפסקה הראשונה, החל מהמילים "למעשה במצב הקיים ..." ועד המילים " ... כולל בחודשים האחרונים" בנוסף, זנח התובע חלק מהמילים בפסקה השנייה המצוטטת בכתב התביעה.

ב. מסעיף 7 לכתב התביעה (המכתב מיום 26.7.01) זנח התובע בסיכומיו את כל הפסקה השנייה, החל מהמילים "ותיקי השכונה ..." ועד המילים " ... הששים והשבעים" ואת כל הפסקה השלישית החל מהמילים "בתקופה מאוחרת ..." ועד המילים " ... שיחים שנשתלו".

ג. זנחו לחלוטין עילות התביעה המפורטות בסעיפים 8, 9, 10 ו-11 לכתב התביעה (המכתבים מיום 19.8.01, 13.1.02, 10.4.02, נספח ז' לכתב התביעה ומכתב ראש ענף פניות הציבור במשרד לאיכות הסביבה מיום 24.10.01).

לאור האמור לעיל, מתבקש בית המשפט לדחות את התביעה בכל העילות המפורטות לעיל מהטעם שעילות אלו זנחו.

2. כחוט השני עוברת בכל המכתבים נשוא כתב התביעה הטענה של הנתבעים, אשר הסתמכה על עדויות שכנים ודיירי השכונה שחיו בעבר במקום, כי בשנות הששים והשבעים היה שטח מצוק הכורכר המכונה כיום ע"י התובע "גן יצחק שדה", פתוח למעבר חופשי של הציבור הרחב וכי רק החל מנקודת זמן מאוחרת יותר, נחסם השטח ע"י התובע ואישתו בגדרות תיל ובצמחייה עבותה.

לעומת הנתבעים, אשר ברור היה מכתב ההגנה כי יעידו להגנתם שכנים ודיירי הרחוב לשעבר, העיד התובע בעניין עובדתי זה את עצמו בלבד ונמנע מלהעיד את אשתו - האדם הקרוב אליו ביותר אשר נכח במקום ביחד אתו ברציפות, החל מאמצע שנות השבעים ועד היום - מבלי לתת לכך כל הסבר.

בית המשפט מתבקש ללכת בעניין זה לפי החזקה כי אי הבאתו של עד רלוונטי לעילת התביעה מעוררת את החשד כי יש דברים בגו, וכי דין ההימנעות של התובע מלהביא את אישתו לעדות כדן הודאה בכך שאילו הובאה להעיד, הייתה עדותה פועלת לחובתו ומחזקת את טענותיהם של הנתבעים דווקא. בנוסף, לאור העובדה שהתובע בחר להעיד את עצמו בלבד, הופך הדבר את גרסתו בעניין שבמחלוקת לעדות יחידה של בעל דין שאין לה כל סיוע.

3. כחוט השני עוברת בכתב התביעה ובסיכומי התובע, הטענה כי יש להתמקד בציטוט זה או אחר מן המכתבים נשוא כתב התביעה ולהפריד בינם לבין האמור במכתב כולו. זאת, למרות ההלכה הפסוקה כי על מנת לפרש את קטע הפרסום המיוחס לנתבעים אין להפריד בינו לבין שאר חלקי המכתב, ויש לפרש כל קטע מהפרסומים לאור שאר חלקיו.

כאשר בוחנים ומפרשים את הציטוטים המהווים את עילות התביעה, לאור יתר חלקי המכתבים, עולה כי הנתבעים לא ניהלו כל מסע הכפשה כנגד התובע אלא ניסו להבהיר לרשויות המוסמכות את הטעות שלהן בכל הקשור למצב המשפטי והתכנוני של חלקה 38, לייעוד החלקה על פי תב"ע 689, לאפשרות החוקית להחכירה לאדם פרטי, כמו גם יתר העובדות בעניין תפיסת החזקה הייחודית של התובע בשטחי ציבור, באזור חוף הים ובשטחי מדרכה ודרכים ציבוריות.

יתרה מכך, הנתבעים פרטו בהרחבה, בכל המכתבים, את המקורות עליהם הם מתבססים, ואף צירפו למרביתם העתק מאותם מקורות ויש להתייחס גם למקורות אלו על מנת להגיע לפירוש הנכון של הביטויים נשוא כתב התביעה.

4. התובע הגיש לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה כנגד מינהל מקרקעי ישראל - רשות הפיתוח, בה הוא דורש מהמינהל להחכיר לו את חלקה 38 בהתאם למוזכר משנת 1994 (להלן: "ת.א. 2975/00").

א. בתביעה הנוכחית, הגיש התובע את כתב התביעה בת.א. 2975/00 והוסכם בין הצדדים כי כל צד יהיה רשאי לטעון טענותיו בהסתמך על החומר ובכפוף לשאלת המשקל (עמ' 14 לפרוטוקול שורות 2-3).

ב. הנתבעים ביקשו להגיש לבית המשפט את כתב ההגנה המתוקן של מינהל מקרקעי ישראל על מנת להוכיח שמינהל מקרקעי ישראל טוען שקיימת מניעה שבדין להחכיר את חלקה 38 לאדם פרטי, אך בקשתם נדחתה.

ג. בסעיף 3 לסיכומיו, טוען התובע כי הסכם החכירה לא יצא אל הפועל אך ורק עקב מחלוקת על העקרונות לחישוב זמי החכירה. התובע מפנה למסמך כתב התביעה בת.א. 2975/00 בידיעה ברורה שבית המשפט אינו יכול לבחון האם הטענה נכונה או לא, כשאין בפניו את כתב ההגנה המתוקן של מינהל מקרקעי ישראל.

ד. למרות זאת, לא נסתרה כלל טענת הנתבעים שמינהל מקרקעי ישראל טוען כי קיימת מניעה שבדין להחכיר את חלקה 38 לתובע. זאת, על פי דברי התובע עצמו בבית המשפט: "... ש. מפנה לסעיף 8 לתצהירך. נכון שמנהל מקרקעי ישראל טוען בכתב ההגנה המתוקן שיש מניעה חוקית להחכיר לך את גן יצחק שדה. ת. הוא טוען שיש בעיה ...". (עמ' 17 לפרוטוקול שורות 12-14).

5. כחוט השני עוברת בכל המכתבים הטענה של הנתבעים כי התובע מחזיק ומשתמש שלא כדן בשטחי ציבור ובקרקע שייעודה התכנוני שצ"פ ו"איזור חוף הים". להוכחת טענתם, העידו הנתבעים גורמים מוסמכים מעיריית תל אביב ומומחית לפרשנות תוכניות בניין עיר (בעניין זה לא נכונה כלל טענת התובע בסיכומיו כי אינני גוטנברג נעדרת כל מומחיות בתחום התכנון שהרי על פי עמ' 2 לחוות דעתה ועדותה שלא נסתרה בעמ' 35 לפרוטוקול, מתברר כי יש לה ניסיון רב בנושא ובמתן חוות דעת לפרשנות תוכניות בניין עיר לעיריית ת"א ועיריית הרצליה).

יחד עם זאת, נמנע התובע מלהעיד מומחה מטעמו בעניין הייעוד התכנוני של השטח המוחזק על ידו והעדיף לטעון טענות שבמומחיות על ידי מי שאינו מומחה במסגרת תצהיר העדות הראשית שלו (סעיפים 54-51) ובמסגרת הסיכומים (סעיפים 27-30).

זאת, למרות שכתנאי להוכחת עניין שבמומחיות יש להביא בפני בית המשפט חוות דעת של מומחה, ולא עדות של מי שאינו מומחה, וגם אם התובע מתבסס על עובדות מסוימות המבססות את טענתו, הרי שמקום בו מדובר בעניין שבמומחיות פסולה עדותו כעדות סברה ובית המשפט לא יסיק מסקנות לפני שהובאה בפניו חוות דעת של מומחה.

יתרה מכך, התובע עצמו אישר בעדותו כי לפחות במשך 20 שנה בהן החזיק בחלק ממצוק הכורכר היה הייעוד התכנוני של הקרקע "אזור חוף הים", ויש לראות בכך הודעת בעל דין להשתלטות על שטח ציבורי המהווה ראייה לאמיתות תוכנה: " ... ש. מפנה לסעיף 53 לתצהירך. לפחות היה פרק זמן של כעשרים שנה בין 1975 לבין 1995 ששטח מצוק הכורכר היה מוגדר כחוף ים לפי תב 689. ת. נכון ... " (עמ' 18 לפרוטוקול שורות 9-11). לעניין זה, ראי גם מכתבים ששלחו התובע ובאי כוחו בשנים 1998-1999 ביחס למבנה שכן הגובל בחלקה 38 בהם רשום במפורש כי התובע מייחס למצוק הכורכר את הייעוד "אזור חוף הים": "תוכנית 689 המתייחסת למקום מגדירה אותו כ"אזור חוף הים" ... " (12/נ) " ... על השטח הנדון חלה תוכנית 689 ... מיועדת ברובה לאזור חוף ים ... " (13/נ) " ... מסומן במפות כ"שטח חוף הים" ... " (12/נ).

6. בסעיף 6 לסיכומי, מצמצם התובע את כל המחלוקת לשאלה עובדתית אחת בלבד והיא האם היו המקרקעין התפוסים כיום על ידו בחזקתה של משפחתו בימי יצחק שדה ז"ל (1949-1952) והאם התובע מחזיק במקרקעין אלו ברציפות מאז ועד היום. מאחר והמכתבים עסקו בתקופה החל משנות ה-60, ובאף אחד מהביטויים נשוא כתב התביעה, לא נאמר שלא היה גן בשטח הנדון בימי יצחק שדה ז"ל, ניתן כבר עתה לסיים את הדיון המשפטי ולדחות את התביעה כולה. יחד עם זאת, למען הזהירות, יטענו להלן הנתבעים לגבי כל אחת ואחת מהשאלות העובדתיות העולות מן המכתבים.

7. בסיכומים, אטען תחילה ביחס לכל אחד ואחד מהמכתבים כי לא מתקיים מרכיב לשון הרע ולחילופין להגנת סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע (להלן: "החוק").

לאחר מכן, אטען ביחס לכל המכתבים ביחד להגנת סעיף 15(2), (3) ו-(8) לחוק. לבסוף, אטען בנפרד ביחס לכל אחת מעילות התביעה העוסקות בדיבה בעל פה.

8. לסיום החלק הכללי של הסיכומים, מבקשים הנתבעים להדגיש, כפי שעשו כמעט בכל אחד ואחד מהמכתבים, כי הם מכבדים את זכרו של האלוף יצחק שדה ז"ל ואינם מתנגדים להנצחת זכרו. כך, כתבו הנתבעים במפורש במכתבים מיום 22.7.01 ו- 26.7.01 " ... אנו מכבדים את רצונו של יורם שדה להקים גן הנצחה ציבורי לזכר יצחק שדה בשטח הנדון ואף תומכים ברעיון, אולם אנו מתנגדים להעברת הקרקע לידיים פרטיות יהיו אשר יהיו ...".

סעיף 4 לכתב התביעה (סעיף 4(ב) לסיכומי התובע) - מכתב הנתבע 1 מחודש דצמבר 2000

9. לא מתקיים מרכיב "לשון הרע"

א. לא מתקיים מרכיב "לשון הרע" בקטע המצוטט ע"י התובע בסיכומיו מהטעם שאין בציטוט כל ייחוס של ביצוע עבירות פליליות, וגם אם היה ייחוס שכזה אין הדבר נחשב בהכרח כלשון הרע, אין בציטוט כדי להשפיל את התובע בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה ולבוז, או לבזות אותו בשל מעשיו, אין במילים המצוטטות כדי לפגוע במשרתו של התובע או במשלה ידו או במקצועו, אשר ממילא לא הוכח במשפט ואין במילים המצוטטות תיאור התובע כבעל תכונות אופי לא מחמיאות, או כמי שאוחז בהשקפות פסולות ושאינן מקובלות ואין בהן גידופים כלפי התובע.

ב. למטרת פרשנות, הפרסום בכללותו מהווה הערות, שאלות ובקשה למתן הבהרה אשר נשלחה אל רשות ציבורית מוסמכת - הבעלים הרשומים של חלקה 38 - בעקבות כתבה שפורסמה בעיתון "גלובס" ביום 30.11.00 ואין בכך לשון הרע כנגד התובע. בנוסף, מיתר חלקי המכתב עולה כי המילים "מגדלים שיחים עבותים וחוסמים את הנוף לים" מתייחסות לצמחייה שמשפחת שדה מגדלת על המדרכה בקצה רחוב זכרון קדושים, ודבר זה הוכח כאמת על פי דברי התובע עצמו בעדותו בבית המשפט (עמ' 17 לפרוטוקול שורות 24-26 ועמ' 18 לפרוטוקול שורות 1-8).

ג. יתרה מכך, כאשר הנתבע 1 כותב בפסקה 2 של המכתב " ... משפחת שדה חסמה את החלקה מדרום ומצפון בגדרות תיל ובשיחים עבים המונעים גישה חופשית לאזור ... " ובפסקה 3 " ... ובנוסף גורמים הרבה עוגמת נפש שגובל בטרור לדירי הרחוב בכך שהם מסתירים את הנוף לים ... ", ובפסקה 4 " ... לפי תשובתו של דניאל לס מה 19.6.00 מנהל מחלקת בנין ערים השטח הוא ציבורי ומיועד לתוכנית 689 "אזור חוף הים" ... ", חזקה כי דברים אלו הם אמת, הואיל והתובע לא תבע בנינם, ויש לפרש את קטע הפרסום בגינו הוגשה התביעה לאור האמת העובדתית העולה מיתר חלקי המכתב.

10. במידה ובית המשפט יקבע כי מתקיים מרכיב "לשון הרע", טוען הנתבע 1 כי הפרסום הוא אמת ויש בפרסום עניין ציבורי:

א אמת בפרסום - בהשוואה בין תוכן הפרסום לבין המציאות העובדתית בשטח, ניתן לראות כי הפרסום אמת:

1. הוכח כי התובע מחזיק בחלקות 38 ו-39 (כפי שסימן התובע על תשריט 2/1) ובחלק מהחלקות 2 ו-40 בגוש 7115 (ראי התשריטים שצורפו לתצהירי הנתבעים 1 ו-3, תצהיר העד פיני עזרא שעל חקירתו הנגדית ויתר התובע וחוות דעת המומחה יעבץ). הוכח כי התובע מחזיק גם בשטחי מדרכה בקצה רחוב זכרון קדושים ובקצה רח' יוטבת: " ... נכון שאתה ואשתך מגדלים את שיח המלוח על המדרכה ברח' זכרון קדושים ואתם טוענים שזה חלק מהגן. ת. בקווים כללים נכון ... " (עמ' 17 לפרוטוקול שורות 24-26) וכן, " ... מפנה לסעיף 12 לתצהירך. נספח ב' לתצהיר יצחק כהן. אתה ואשתך מגדלים את הצמחייה ברחוב יודפת (צ.ל. - יוטבת) ומטפחים אותה. ת. חלק ממנה ... אין מחלוקת שהגדר החיה חורגת מהגבולות של החלקה. היא מתפשטת לשני הכיוונים ... אף רשות לא נתנה לי אישור ... " (עמ' 18 לפרוטוקול שורות 1-8).
2. הוכח כי החלקות 38 ו-39 בגוש 7115 נמצאות בבעלות מינהל מקרקעי ישראל ולתובע אין כל זכות רשומה בחלקות אלו (ראי 1/1 ותשובות התובע בעמ' 8 לפרוטוקול שורות 28-19 בעניין חלקות 38 ו-39). בנוסף, הוכח שגן יצחק שדה לא הוכרז מעולם על ידי רשות שלטונית כגן לאומי (תשובות התובע בעמ' 10 לפרוטוקול שורות 31-30).
3. הוכח מדברי התובע עצמו כי הוא מטפח צמחייה עבותה בגבולות השטח המוחזק על ידו, מונע מעבר חופשי של הציבור הרחב ומשקם מעת לעת גדרות תיל בגבולות השטח.
4. הוכח כי במשך שנים רבות חלו תמורות בתכנית הצמחייה בחלקה 38 באופן " ... שתכנית הצמחייה משנת 1951 הלכה ונסוגה עד לשנת 1977, ומשנה זו התפשטה והתרחבה לגבולותיה כמופיע בשרטוט של שנת 2002. הגבול הצפוני של הצמחייה בשנת 1951 הינו דרומי בכ- 10 מ' מגבולה הצפוני של חלקה 38 בגוש, ואילו בשנת 2002 הגבול הצפוני של הצמחייה הינו צפוני יותר מגבולה הצפוני של חלקה זו ... " (סעיף 4.2.2 לחוות דעת יעבץ). יתרה מכך, התובע עצמו מודה כי הצמחייה התפשטה לשני הכיוונים וחרגה מגבולות החלקה (עמ' 18 לפרוטוקול שורות 3-4).
5. הוכח שבמשך שנים רבות לאחר מות יצחק שדה ז"ל, ועד לאמצע שנות ה-70, היה השטח פתוח למעבר הציבור הרחב, ורק החל מאמצע שנות השבעים גודר השטח בגדרות תיל ובצמחייה עבותה ע"י התובע ואשתו. לעניין זה, ראי עדויות השכנים שלא נסתרו. כך, לדוגמא, אמר בבית המשפט השכן לשעבר אלון אפשטיין " ... זה היה מדרון כמו כל המדרונים. זה היה הכל מדרון אחד ... היינו משחקים שם ובשלב מסוים נאסר עלינו לשחק שם, הייתי אולי בן 9, 10 ... בשלב מסוים נמתחה גדר ולא יכולת להיכנס לשם. לפני שהונחה גדר, יכולת לעבור חופשי ... " (עמ' 46 לפרוטוקול שורות 26-3). וכן, השכנה צפורה ניסים אמרה בבית המשפט " ... ש. ממערב לבית היתה צמחייה. ת. לא. ש. בזמן שתמר הייתה בחיים, השטח ממערב לבית היה פרוץ למעבר. ת. כן. ש. את אי פעם הלכת לאורך המצוק מדרום לצפון דרך המקום הזה. ת. כן ... בזמן מסוים ראיתי את יורם שדה עם עוד אדם שעשה מחיצה עם גדר תיל ... " (עמ' 48 לפרוטוקול שורות 15-9).
- לחיזוק עמדתה של הגבי ניסים ניתן לראות את התמונות שצורפו לתצהירה מהן עולה כי הצמחייה שקיימת היום בגבול הדרומי של השטח המכונה כיום "גן יצחק שדה" לא הייתה קיימת כלל בשנות ה-60 וה-70, וכן ניתן לראות את גדר התיל שהניח יורם שדה ואדם נוסף, כאמור בעדות הגבי ניסים.
6. יתרה מכך, לא נסתרה כלל חוות דעת המומחה יעבץ לפיה חלקה 38 הייתה פתוחה למעבר הולכי רגל מצפון ומדרום: " ... בתצ"א משנת 1973 נראים בבירור ומעל לכל ספק שבילי הליכה מצפון (מתוך חלקה 40) לדרום (לתוך חלקה 38) ולאורך המצוק עד לירידה לחוף הים בחלקו המערבי של הגן, ובנוסף דרומית לגן, קיים משטח מצע כורכר עד לגדר הגן הדרומית ובהמשכו של המשטח קיים שביל הליכה לא סלול אשר חוצה במסלולו דרך הגדר הכללית, לתוך שטח הגן ... " (סעיף 4.5 לחוות הדעת).

ראוי להדגיש כי התובע לא העיד מומחה מטעמו בעניין זה וב"כ התובע לא חקר כלל את המומחה יעבץ בכל הקשור לשבילי ההליכה ולסעיף 4.5 לחוות הדעת. הכלל הוא כי אי הצגת שאלות לעד בנקודה מהותית השנויה במחלוקת במסגרת החקירה הנגדית, הינה בעלת משקל לחובת בעל הדין, ותומכת במסקנה שגרסת העד בעניין זה נכונה. לכן, יש לקבל את עמדת המומחה יעבץ לפיה היו, לפחות עד שנת 1973, שבילים שחצו מצפון ומדרום את חלקה 38 ושימשו הולכי רגל לירידה לים.

ב עניין ציבורי בפרסום - יש עניין ציבורי רב וקיימים יתרונות חברתיים המצדיקים את פרסום העובדה שאדם פרטי מנסה לעצמו נכסי ציבור, מחזיק ושולט באופן בלעדי בשטחים ציבוריים המהווים שצ"פ, אזור חוף היס ודרך ציבורית ומונע מהציבור הרחב את השימוש הטבעי והרגיל בשטחים אלו. כמו כן, הייתה הצדקה למסור את המידע בקשר לשטחים המוחזקים על ידי התובע לנמען המכתב.

בנוסף, הפרסום נעשה במסגרת פעילותו הציבורית הענפה של הנתבע 1 (ראי סעיף 19 סיפא לתצהירו ותשובה מס' 196 בתצהיר התשובה לשאלון שצורף לתצהיר התובע) וקיימת תועלת ציבורית רבה בפעילותו בכלל ובפרסום בפרט.

יתרה מכך, באיזון שבין האינטרס של התובע במניעת הפרסום לבין האינטרס שבחופש הביטוי, לרבות האינטרס של זכות הציבור לדעת, גובר האינטרס של זכות הציבור לדעת כי חלק מנכסיו נוכסו ע"י אדם פרטי באופן המונע מהציבור הרחב את השימוש בנכסים אלו לפי ייעודם. הפרסום בכללותו, לרבות הקטע המצוטט בכתב התביעה, מוצדק מהטעם שיש לציבור תועלת בידיעתו, אם לשם גיבוש דעתו בעניינים ציבוריים ואם לשם שיפור אורחות חייו.

סעיף 5 לכתב התביעה (סעיף 4ג) לסיכומי התובע) - מכתב הנתבע 1 מיום 7.5.01

כאמור בפרק הכללי של הסיכומים, זנח התובע חלק מהמילים המצוטטות בכתב התביעה מן המכתב מיום 7.5.01 ולכן אתייחס להלן אך ורק לאותם ביטויים שלא זנחו:

11. לא מתקיים מרכיב "לשון הרע"

א כאמור בסיכומים ביחס למכתב מחודש דצמבר 2000, לא מתקיים אף אחד מהיסודות של סעיף 1 לחוק בקטע המצוטט מן המכתב מיום 7.5.01.

ב בנוסף, יש לקרוא את המכתב כולו, לרבות הקטעים עליהם התביעה איננה מסתמכת, על מנת לפרש את קטע הפרסום המיוחס לאור שאר חלקיו ולהגיע למסקנה כי אין כל "לשון הרע" בפרסום המהווה בכללותו הערות, שאלות, הבעת התנגדות לביצוע עסקה והתראה בפני הרשויות המוסמכות כי עומדת להתבצע עסקה בלתי חוקית במסגרתה תוחכר לאדם פרטי קרקע שייעודה שצ"פ ואזור חוף ים.

ג יתרה מכך, כאשר הנתבע 1 כותב בפסקה 2 של המכתב " ... מבירור שעשיתי בעירייה מדובר "בחלקה המיועדת לפי תוכנית 689 כ"אזור חוף הים" ותוכנית מתאר ארצית תמ"א - 13 אזור חוף הים ... ובפסקה 3 " ... אישור ההסכם בין המינהל לבין מר שדה עומד בסתירה מהותית להיות השטח כהגדרתו בתוכנית 689 כשטח ציבורי בתחום 100 מטר מהים ...", ובסעיף 6 "חשוב להדגיש כי מדובר באחת מפנינות חוף הים האחרונות של יפו ובחלקה שערכה הנדלני לא יסולא בפז והציבור אינו יכול להנות מהנוף היחודי הזה" חזקה כי הדברים אמת הואיל והתובע לא תבע בגינם ויש לפרש את קטע הפרסום בגינו הוגשה התביעה לאור האמת העובדתית העולה מיתר חלקי המכתב.

12. לחילופין, במידה ובית המשפט יקבע כי מתקיים בפרסום מרכיב "לשון הרע", טוען הנתבע 1 כי הפרסום היה אמת וכי היה בפרסום עניין ציבורי:

א אמת בפרסום - בהשוואה בין תוכן הפרסום לבין המציאות העובדתית בשטח, ניתן לראות כי הפרסום אמת:

1. כאמור בסיכומים ביחס למכתב מחודש דצמבר 2000, הוכח כי התובע פולש ומחזיק שלא כדין בחלקות 38, 39 ובחלק מהחלקות 2 ו-40 בגוש 7115, כמו גם בשטחי מדרכה בקצה רחוב זכרון קדושים ובקצה רח' יוטבת, אין לו כל זכות רשומה במקרקעין, הגן לא הוכרז כגן לאומי והתובע גידר חלק ממצוק הכורכר ומונע מעבר חופשי בו.
2. בנוסף, התובע עצמו הודה בבית המשפט כי הוא מחזיק כיום בחלקות 38 ו-39 (נ/2 ו-3/3) המהוות ביחד שטח גדול בהרבה מזה שמינהל מקרקעי ישראל התכוון בעבר להחכיר לו: " ... ש. מציג לך תשריט גוש רישום 7115. נכון שמינהל מקרקעי ישראל שלח לך הסכם חכירה על חלק מחלקה 38 על שטח של 780 מ"ר בלבד. ת. כן ... " (עמ' 9 לפרוטוקול שורות 3-5). ובהמשך, " ... שטח 780 מ"ר זה רובו של שטח חלקה 38 שהמנהל חשב שהוא מחכיר לי. אני לא רואה בזה דבר מהותי. כל החלקה כ-900 מ"ר ... ש. אתה מחזיק היום 1,050 מ"ר לפחות. האם זה נכון. ת. אם אתה חושב כך. אני לא מדדתי. אנחנו ביצענו מדידה ואני מחזיק בשטח העולה על 900 מ"ר ... " (עמ' 22 לפרוטוקול שורות 15-2).
- משמע, גם לפי דברי התובע עצמו הוא מחזיק כיום בשטח שתי חלקות אשר עולה בהרבה על השטח שמינהל מקרקעי ישראל התכוון להחכיר לו ואם זו לא פלישה, לא ברור פלישה מהי.
3. יתרה מכך, הוכח בבית המשפט כי ייעוד השטחים אליהם פלש התובע הינו שטח ציבורי פתוח, אזור חוף היס, דרכים ציבוריות ומדרכות.
- כך העיד במפורש מר דניאל לס, מנהל מח' שירותי בנין ערים במינהל ההנדסה של עיריית תל אביב " ... על פי תכניות בנין העיר התקפות והחלות על חלקה 38 בגוש 7115, מיועדת חלקה 38 ויתר השטח הסמוך וממערב לכיכר בקצה רחוב זכרון קדושים לפי תכנית 689 לצרכי ציבור "אזור חוף ים ... " (סעיף 12 לתצהירו). בבית המשפט, הסביר העד את הסתירה לכאורה בין התשריט של תכנית 2236 (המאוחרת לתכנית 689) לבין התקנון שלה, ואמר כי במקרה של תוכנית 2236, אשר לא התיימרה לקבוע ייעודי קרקע (סעיף 10 לתצהירו), בהחלט ייתכן כי אזור המסומן בתשריט כמגורים ומצוי במבן מגורים, ייעודו ייקבע כחוף ים - לאחר שתוכן תכנית מפורטת (עמ' 37 לפרוטוקול שורות 14-24), וכל עוד לא הוכנה תכנית מפורטת הייעוד של הקרקע נקבע לפי תכנית 689 בלבד.
- וראי לעניין זה גם את עמדתה הרשמית של עיריית תל אביב כפי שבאה לידי ביטוי במכתב מיום 10.3.02 לפיו " ... על פי תכנית 689, מיועד השטח לצרכי ציבור כאזור חוף ים ... לא ניתן לבנות בחוף ים או להעבירו לאדם זולת המדינה ... עיריית תל אביב יפו מתנגדת אף היא להעברת שטח ציבורי לידיים פרטיות ... " (נ/15).
4. חיזוק לעמדת עיריית תל אביב ודניאל לס ניתן למצוא בחוות הדעת של אינג' גוטנברג ובעדותה בבית המשפט. בסעיף 27 לחוות דעתה קבעה אינג' גוטנברג במפורש כי "על פי כל התכניות והן על פי הוראות חוק שימור הסביבה החופית (המאוחרות יותר), בכל הקשור לחלקות 2, 38, 39 ו-40 בגוש 7115 הייעוד הוא חוף ים שבו מעבר חופשי לציבור והשימושים המותרים הם: חוף רחצה, פעילות ספורט, נופש, משחקים ובידור".
- יתרה מכך, אינג' גוטנברג מחווה דעתה במפורש כי "לדעתי המקצועית לא ניתן הן על פי הוראות התכניות התקפות והן על פי הוראות החוק לשמירת הסביבה החופית, להחכיר לאדם פרטי את חלקה 38 בגוש 7115. על פי הוראות התכניות התקפות ייעוד חלקה 38 היא "חוף ים", המיועד לחוף רחצה ושירותי חוף ופתוח למעבר חופשי לציבור בכל עת שיחפוץ לעבור בו, והציבור בלבד הוא בעל הזכויות בחלקה זו" (סעיפים 51 ו-52 לחוות דעתה).
- בבית המשפט, הסבירה אינג' גוטנברג היטב את הסתירה לכאורה בין התשריט של תב"ע 2236 לבין הוראות התקנון שלה ולא נסתרה עמדתה לפיה תב"ע 2236 הינה תכנית מתאר בלבד, ולא תכנית מפורטת, ואין ללמוד ממנה כי הייעוד התכנוני של חלקה 38 בגוש 7115 שונה מהייעוד המפורט בתכנית 689 - אזור חוף ים.

כאמור, לא הוצגה ע"י התובע בעניין מהותי זה כל חוות דעת מומחה נגדית ואין לקבל את דבריו בתצהירו בעניין זה או את דברי ב"כ התובע במסגרת הסיכומים באשר עניין שבמומחיות יש להוכיח באמצעות מומחה.

5. יתרה מכך, התובע עצמו אישר בעדותו, בהודעת בעל דין, כי לפחות במשך 20 שנה בהן החזיק בחלק ממצוק הכורכר היה הייעוד התכנוני של הקרקע "אזור חוף הים" (עמ' 18 לפרוטוקול שורות 9-11).

6. הוכח כי במשך שנים רבות לאחר מות יצחק שדה ז"ל, ועד לאמצע שנות ה-70, היה השטח פתוח למעבר הציבור הרחב, ורק החל מאמצע שנות השבעים גודר השטח בגדרות תיל ובצמחייה עבותה ע"י התובע ואשתו. כמו כן, הוכח כי "גן יצחק שדה" מהשנים 1949-1952 אינו הגן שקיים במקום כיום (ראי עדויות השכנים וחוות דעת יעבץ).

7. בנוסף, בית המשפט יכול היה להתרשם בביקור שערך במקום ביום 20.5.05 כי לתובע אינטרס פרטי נדלני רב להמשיך ולהחזיק בחלק ממצוק הכורכר באשר מדובר בהרחבה של שטח ביתו הפרטי, בתצפית פרטית אל נוף הים ללא כל הפרעה, במעבר פרטי ובלעדי מהחלקה הפרטית אל שטח מצוק הכורכר שאינו בבעלות התובע, בתפיסת חזקה ייחודית של אדם פרטי בשטחים ציבוריים בעלי ערך רב ובשימוש פרטי ובלעדי בהם.

ב עניין ציבורי בפרסום - בנוסף לכל האמור בסיכומים ביחס לעניין הציבורי בפרסום המכתב מחודש דצמבר 2000, יש עניין ציבורי רב במשלוח המכתב מיום 7.5.01 לרשויות המדינה המוסמכות וקיימים יתרונות חברתיים ברורים מאלהם המצדיקים את פרסום העובדה שב"כ מינהל מקרקעי ישראל דאז, עוה"ד הדס עובדיה, טועה בהבנת המצב המשפטי של חלקה 38 ועומדת לאשר הסכם חכירה של חלקה 38 לאדם פרטי למרות שקיימת מניעה חוקית לבצע את העסקה.

סעיף 6 לכתב התביעה (סעיף 4א) לסיכומי התובע) - מכתב הנתבעים מיום 22.7.01

בטרם אתייחס במפורט למכתב מיום 22.7.01 ראוי לציין כי לא ברור לנתבעים כיצד יצא המכתב מידיהם ולפי דבריהם שלא נסתרו, המכתב יצא מידיהם בטעות ובטרם גובש הנוסח הסופי (ראי לעניין זה סעיף 32 לה) לתצהיר הנתבע 1, סעיף 18(ו) לתצהיר הנתבעת 2, סעיף 16(ו) לתצהיר הנתבע 3).

13. לא מתקיים מרכיב "לשון הרע"

א כאמור בסיכומים ביחס למכתבים מחודש דצמבר 2000 ומיום 7.5.01, לא מתקיים אף אחד מהיסודות של סעיף 1 לחוק בקטע המצוטט מן המכתב מיום 22.7.01

ב בנוסף, למטרת פרשנות, עולה מיתר חלקי המכתב כי הנתבעים פרשו בפני הרשויות המוסמכות את כל המידע שהיה בידם לגבי חלקה 38 בגוש 7115, בעיקר ביחס למצב המשפטי והתכנוני של החלקה, תוך שהם מצרפים את כל המקורות והאסמכתאות עליהם הם מסתמכים לעיון הרשויות המוסמכות, ואין בכך לשון הרע כנגד התובע.

14. לחילופין, במידה ובית המשפט יקבע כי מתקיים בקטע המצוטט מרכיב "לשון הרע", טוענים הנתבעים כי הפרסום היה אמת והיה בפרסום עניין ציבורי:

א אמת בפרסום - כמפורט בהרחבה בסיכומים ביחס למכתבים מחודש דצמבר 2000 ו-7.5.01, הוכח בבית המשפט, הן בעדויות השכנים והן בחוות דעת המומחה יעבץ - עדויות וחוות דעת שלא נסתרו - כי כל האמור בקטע המצוטט מן המכתב מיום 22.7.01 הינו אמת.

ב עניין ציבורי בפרסום - כמפורט בהרחבה בסיכומים ביחס למכתבים מחודש דצמבר 2000 ו-7.5.01, יש עניין ציבורי רב בפרסום העובדות המפורטות במכתב וקיימת תועלת ציבורית רבה בפרסום המצב העובדתי, המשפטי והתכנוני הנכון של חלקה 38 ובמשלוח מכתב התראה לרשויות המוסמכות בדבר ייעוד החלקה לעומת השימוש שעושה בה התובע.

סעיף 7 לכתב התביעה (סעיף 4(ד) לסיכומי הנתבע) - מכתב הנתבעים מיום 26.7.01

15. כאמור, זנת התובע בסעיף 4(ד) לסיכומיו את טענותיו ביחס לפסקה השנייה והשלישית המצוטטות על ידו בכתב התביעה ולכן אתיחס להלן אך ורק לפסקה הראשונה החל מהמילים "תקופה ארוכה..." ועד המילים "... שהיה במקום".

א כאמור בסיכומים ביחס למכתבים מחודש דצמבר 2000, 7.5.01 ו- 22.7.01, לא מתקיים אף אחד מהיסודות של סעיף 1 לחוק בקטע המצוטט מן המכתב מיום 26.7.01.

ב כמפורט בהרחבה בסיכומים, יש לקרוא את המכתב כולו, לרבות הקטעים עליהם התביעה איננה מסתמכת, על מנת לפרש את קטע הפרסום המיוחס לאור שאר חלקיו ולהגיע למסקנה כי אין כל לשון הרע בניסיון של הנתבעים להבהיר לרשויות המוסמכות את המצב העובדתי, המשפטי והתכנוני הנכון של חלקה 38, בהתנגדות שלהם להעביר קרקע שייעודה שצ"פ לידיים פרטיות ובבקשה שלהם לסלק מכשולים משטח ציבורי.

ג יתרה מכך, יש לפרש את קטע הפרסום בגינו הוגשה התביעה לאור האמת העובדתית העולה מיתר חלקי המכתב שהוכחה כאמת בבית המשפט כאמור בסיכומים לגבי יתר המכתבים.

16. לחילופין, במידה ובית המשפט יקבע כי מתקיים בפרסום מרכיב "לשון הרע", טוענים הנתבעים כי הפרסום אמת ויש בפרסום עניין ציבורי:

א אמת בפרסום - בנוסף לכל האמור בעניין זה בסיכומים ביחס למכתבים מחודש דצמבר 2000, 7.5.01 ו- 22.7.01, טוענים הנתבעים כי בהשוואה בין תוכן הפרסום לבין המציאות האובייקטיבית בחלקה 38 ניתן לראות כי גם דבריהם בפרסום זה הינם אמת.

כך, הוכח בעדויות השכנים ציפורה נסים, אלון אפשטיין ואפרת זוארץ כי הם נהגו בעבר לבלות בכל שטח מצוק הכורכר הנמצא ממערב לביתו של התובע ולרדת לים בירידה שהייתה במקום, עד שנסגר השטח ע"י התובע ואשתו בגדרות תיל ובצמחייה עבותה באמצע שנות ה-70.

חיזוק לעדויות השכנים ניתן למצוא בסעיף 4.5 לחוות הדעת של המומחה יעבץ, אשר, כאמור, לא נסתר מהטעם שהמומחה לא נשאל עליו כלל בחקירה הנגדית. בנוסף, קובע המומחה יעבץ במפורש כי "לא ניתן להבחין בתצלומי האוויר משנים קודמות לשנת 1986 בקיומה של גדר בגבול הצפוני של חלקה 38 ומשנת 1986 קיים גבול מוגדר ע"י גדרות..." (סעיף 4.2.1 סיפא לחוות הדעת) ובבית המשפט העיד המומחה יעבץ כי בתקופת יצחק שדה לא הייתה גדר כלל בחלק הצפוני של החלקה (עמ' 13 לפרוטוקול שורות 23-25).

יתרה מכך, התובע עצמו הודה כי הוא עצמו הניח את הגדר בגבול הצפוני של חלקה 38 (עמ' 10 לפרוטוקול שורות 15-1).

ב עניין ציבורי בפרסום - הנתבעים חוזרים בעניין זה על כל טענותיהם לגבי עניין ציבורי בפרסום כמפורט בהרחבה בסיכומים ביחס ליתר המכתבים.

17. לחילופין, במידה ובית המשפט יקבע כי אין בפרסומים אמת ו/ או אין בפרסומים עניין ציבורי טוענים הנתבעים כי עשו את הפרסומים בתום לב, באחת או יותר מהנסיבות המפורטות בסעיפים 15(2), (3) ו- (8) לחוק, וכי הפרסומים לא חרגו מתחום הסביר באותן נסיבות. למען הזהירות, טענה זו חלה גם על יתר הפרסומים אותם זנה התובע בסיכומיו.

חזקת סעיף 16(א) -

18. הנתבעים טוענים כי קמה להם חזקת סעיף 16(א) לחוק וכי כל הפרסומים לא חרגו מגדר הסביר, בנסיבות העניין, ונעשו בתום לב ולאחר שהנתבעים נקטו באמצעים סבירים על מנת להיווכח כי העובדות שבפרסומים נכונות:

א כמפורט בהרחבה בעדויות הנתבעים, הוכח כי הנתבעים נקטו בכל האמצעים הסבירים על מנת לאמת את טענותיהם בקשר לייעוד חלקה 38 ובקשר לשימוש שעושה התובע בחלקה זו, בדקו בעיריית תל אביב, בדקו תוכניות בניין עיר ותשריטים, הציגו שאלות וקיבלו תשובות מגורמים מוסמכים, בדקו עם שכנים שהתגוררו במקום מאז שנות ה-60, עיינו בתצלומים שהוצגו בפניהם ע"י אותם שכנים ובדקו בעצמם את המצב בשטח מצוק הכורכר.

ב בנסיבות העניין, כל הפרסומים נשוא כתב התביעה הינם סבירים ומידתיים, אין בהם כל לשון משתלחת כנגד התובע ותוכן הפרסומים, דרך הצגתם הברורה והנתמכת במקורות ובמסמכים שצורפו למכתבים, וכן זהות הנמענים, מובילים למסקנה כי הפרסומים נעשו בסבירות ובמידתיות הראויה.

ג יתרה מכך, הנתבעים עמדו בכל התנאים השוללים את קיומה של חזקת סעיף 16(ב), נקטו בכל האמצעים הסבירים על מנת להיווכח אם טענותיהם אמת או לא (ע"א 90/49 מ. בנטוב ואח'י נ' יעקב קוטיק, פ"ד (ה) 593, 602), האמינו לחלוטין באמיתות טענותיהם, לאחר כל הבדיקות שביצעו, והיו זהירים בבדיקת האמת שבפרסומים ובבחירת נוסח הפרסומים.

סעיף 215(2) -

19. מתקיימים בפרסומים כל ארבעת הרכיבים המצטברים של ההגנה על פי סעיף 215(2) לחוק:

א היחסים שבין הנתבעים לבין נמעני המכתבים מחילים על הנתבעים חובה חוקית, מוסרית וחברתית להפנות את המידע הנמצא בידם אל נמעני המכתבים על מנת שאלו יפעלו, בהתאם לסמכויות הנמצאות בידיהם, למניעת ניכוס אמצעי ציבור ותפישת חזקה ייחודית של שטחי ציבור על ידי אדם פרטי. בנוסף, על פי מבחן השכל הישר, רובו של הציבור יסבור כי בנסיבות העניין היה על הנתבעים לשלוח את המכתבים אל הרשויות המוסמכות שהרי נכסי ציבור נתפשים ונגרעים מחלקו של הציבור הרחב וקיימת חובה חוקית, חברתית ומוסרית לדווח על כך ולנסות למנוע זאת. יתרה מכך, האינטרס החברתי בכך שאזרח ימסור לרשות המוסמכת מידע מהסוג שבגיני הוגשה התביעה, אשר עיקרו תפישת חזקה ושימוש שלא כדין בשטח ציבורי פתוח על ידי אדם פרטי, הינו חשוב וחיוני ביותר עד כדי כך שהיה זה מוצדק לפרסם את המידע, גם אם יש בו לשון הרע.

ב בבדיקת הנמענים של המכתבים עולה שהחובה אכן חלה כלפי כל מי שאליו נשלחו בפועל המכתבים - כולם רשויות שלטוניות מוסמכות לטפל בתלונות ובמידע על השתלטות ותפישת חזקה ייחודית של אדם פרטי בשטחים ציבוריים.

ג תוכן הפרסומים היה ענייני, כלל תיאור מדויק של עובדות, ונסמך על מקורות ומסמכים שצורפו למכתבים לעיונם של הגורמים המוסמכים. לא היה דבר מיותר בפרסומים והנתבעים מסרו מידע ברור, אמיתי ומאומת.

ד. הנתבעים פעלו בתום לב ובמידתיות הראויה והנדרשת לשם מימוש החובה לפרסם את הפרסומים ולהזהיר את הרשויות המוסמכות מפני פגיעה בנכסי ציבור ומפני טעות בהבנת המצב המשפט והתכנוני של חלקה 38.

20. מתקיימים בפרסומים כל ארבעת הרכיבים המצטברים של ההגנה על פי סעיף 15(3) לחוק:

א כל הפרסומים נעשו לשם הגנה על עניין אישי כשר של הנתבעים ושל הרשויות המוסמכות אליהן הופנו הפרסומים, אשר מעוניינות עניין אישי כשר גם במי שלצורך ההגנה על האינטרסים שלהם נעשה הפרסום - הציבור הרחב. יש לנתבעים, לרשויות המוסמכות ולציבור הרחב, אינטרס אישי כשר לשמור על נכסי הציבור מפני פגיעה בהם ומפני ניכוס אמצעי הציבור לידיים פרטיות.

ב תוכן הפרסומים היה ענייני, כלל תיאור מדויק של עובדות, נסמך על מקורות ומסמכים שצורפו למכתבים לעיונם של הגורמים המוסמכים ורלוונטי להגנת העניין האישי הכשר. לא היה דבר מיותר בפרסומים והנתבעים מסרו מידע ברור, אמיתי ומאומת ולא עברו את הגבול הראוי, לפי העניין, להגנת העניין האישי הכשר שלהם ושל נמעני המכתבים (ע"פ 24/50 אברהם גורלי נ' היועמ"ש, פ"ד ה, 1145).

ג כאמור בתצהיר הנתבעים ובעדותם בבית המשפט, למרות שבכותרת חלק מהמכתבים רשימת תפוצה רחבה, הרי שבפועל נשלחו המכתבים למספר מצומצם מאוד של נמענים ובהם גורמים מוסמכים ורשויות השלטון בלבד, כך שאין לאמר כי תפוצת הפרסום חרגה מהסביר בנסיבות ההגנה על העניין האישי הכשר.

ד. כאמור בעדויות הנתבעים, הם נקטו בכל האמצעים הסבירים על מנת לאמת את טענותיהם ולוודא שהדברים שהם מפרסמים הינם נכונים (ע"א 211/82 לאה ננס נ' דר' סוזי פלורו, פ"ד מ(1) 210). יתרה מכך, תוכן הפרסומים היה רלוונטי ביותר לצורך ההגנה על העניין האישי הכשר שלהם ושל נמעני המכתבים ויש בכך ראייה נוספת להוכחת תום ליבם.

סעיף 15(8) -

21. חלה על הפרסומים הגנת סעיף 15(8) מהטעם שהפרסומים היוו תלונה שהוגשה לרשויות המוסמכות לחקור ולטפל בנושאים הכלולים בפרסומים:

א הפרסומים היו במסגרת הגשת תלונה בתום לב על התובע לרשויות המוסמכות לחקור בעניין המשמש נושא לתלונה ולוודא שלא יתבצעו עסקאות בלתי חוקיות בקרקעות המדינה.

ב קיים אינטרס ציבורי חשוב ביותר בכך שמינהל מקרקעי ישראל ורשויות שלטוניות אחרות יקבלו מידע בנושאים עליהם הם מופקדים, לרבות בעניין תפיסת חזקה ייחודית בקרקעות המדינה ע"י אדם פרטי.

ג באיוון שבין האינטרס הציבורי שבקבלת מידע מהציבור על עבירות ומעשים פסולים לבין האינטרס שבשמירה על שמו הטוב של אדם גובר האינטרס הציבורי למנוע תפיסת חזקה ייחודית בקרקעות המדינה ע"י אדם פרטי ובשימוש בקרקעות אלו בניגוד לייעודן על פי התבי"ע הרלוונטית.

ד. כמפורט בהרחבה בתצהירי הנתבעים ובעדותם בבית המשפט, האמינו הנתבעים לחלוטין באמיתות העובדות המפורטות בפרסומים.

22. לאור האמור לעיל, במידה ובית המשפט יקבע כי מתקיימים בפרסומים יסודות סעיף 1 לחוק וכי לא עומדת לנתבעים הגנת סעיף 14 לחוק, הרי עומדת להם חזקת תום הלב והגנת סעיף 15(2) ו/ או 15(3) ו/ או 15(8) לחוק.

סעיף 8 לכתב התביעה - מכתב הנתבעים 1 ו-3 מיום 19.8.01

23. כאמור, זנח התובע בסיכומיו לחלוטין את טענותיו ביחס למכתב מיום 19.8.01 ובית המשפט מתבקש לדחות את התביעה בעניין זה. למען הזהירות, טוענים הנתבעים כי הוכח בבית המשפט, בעדותו של התובע עצמו, כי הוא גידר את החלקה והביטוי "גידר" הוא תיאור אמיתי של עובדות (עמ' 9 לפרוטוקול שורות 29-21, עמ' 10 לפרוטוקול שורות 12-11).

סעיף 9 לכתב התביעה - מכתבי הנתבעים 1 ו-3 מיום 13.1.02 ויום 10.4.02

24. התובע זנח בסיכומיו את טענותיו ביחס למכתבים מיום 13.1.02 ויום 10.4.02 ובית המשפט מתבקש לדחות את התביעה בעניין זה. למען הזהירות, חוזרים הנתבעים גם ביחס למכתבים אלו על כל טענות ההגנה שלהם המפורטות בסיכומים.

סעיף 10 לכתב התביעה - מכתב הנתבע 1 משנת 2000

25. התובע זנח בסיכומיו את טענותיו ביחס למכתב משנת 2000 ובית המשפט מתבקש לדחות את התביעה בעניין זה. למען הזהירות, חוזר הנתבע 1 גם ביחס למכתב זה על כל טענות ההגנה המפורטות בסיכומים.

סעיף 11 לכתב התביעה - מכתב ראש ענף פניות הציבור במשרד לאיכות הסביבה מיום 24.10.01

26. התובע זנח בסיכומיו לחלוטין את טענותיו ביחס למכתב ראש ענף פניות הציבור במשרד לאיכות הסביבה מיום 24.10.01 ובית המשפט מתבקש לדחות את התביעה בעניין זה. למעלה מן הצורך יטענו הנתבעים כי כל האמור בסעיף 11 לכתב התביעה הינו ספקולציה של התובע, עדות סברה פסולה והסקת מסקנות, ואין כל שמץ של עילה או ראיה ממנה ניתן לגזור אחריות של מי מהנתבעים לפרסום הנטען אשר כלל לא נעשה על ידם.

סעיף 12 לכתב התביעה - טענות כנגד הנתבע 1 על דברים שאמר לכאורה בעל פה

27. האירוע מיום 19.7.01

א בסעיף 12 לכתב התביעה ובסעיף 20(ב) לסיכומיו טוען התובע כי הנתבע 1 הפיץ בתאריך 19.7.01 דברי דיבה כנגדו בקרב מבקרים בבית יצחק שדה. יחד עם זאת, התובע לא ציטט בכתב התביעה את המילים המדויקות בע"פ בהן השתמש לטענתו הנתבע 1 ולא הביא כל ראיה בעלת משקל ראייתי להוכחת עניין זה.

ב בעניין זה, הציג התובע אך ורק את מכתבה של הגב' מרים גוזובסקי אך המכתב, מבלי להעיד את הגב' גוזובסקי, מהווה עדות מפי השמועה הפסולה כראיה לצורך הוכחת אמיתות תוכנה. הנתבע 1 סבור כי אין לקבל את הסברו של התובע להימנעות מלהביא את הגב' גוזובסקי לעדות בבית המשפט וכי הנטל על התובע להוכיח את כל יסודות עילת התביעה ומשלא עשה כן, או שהוא מבקש להסתמך על עדות מפי השמועה בלבד או על סברה והסקת מסקנות, יש לדחות את הטענה כנגד הנתבע 1 בעניין האירוע מתאריך 19.7.01.

ג יתרה מכך, לא נסתרה כלל עדותו של הנתבע 1 בתצהירו (סעיף 37 נוג) לתצהיר) ובבית המשפט כי לא השמיץ את התובע בפני מבקרים בבית יצחק שדה אלא מסר להם עובדות בלבד, אשר ממילא הוכחו כאמת בבית המשפט, "אמרנו שהשטח לא שלו אלא שטח מינהל. אמרתי שהוא מחזיק בשטח שלא שלו..." (עמ' 60 לפרוטוקול שורות 31-30) "אמרתי שהשטח שהוא מחזיק - הוא לא שלו..." (עמ' 61 לפרוטוקול שורה 2).

28. האירוע מיום 14.8.01

א בסעיף 45 לתצהירו ובסעיף 20(ב) לסיכומיו טוען התובע כי הנתבע 1 הפיץ בתאריך 14.8.01 דברי דיבה כנגדו בקרב מבקרים בבית יצחק שדה. להוכחת טענתו, העיד התובע את עופר רגב, מדריך סיורים בבית יצחק שדה.

ב התובע אינו מצטט בכתב התביעה את המילים המדויקות בע"פ בהן השתמש לטענתו הנתבע 1 באותו האירוע וגם העד רגב לא עשה כן.

בעדותו בבית המשפט, אמר העד רגב דברים מעורפלים בלבד ולא ייחס לנתבע 1 פרסום לשון הרע אשר יכול לשמש בסיס לכתב תביעה. בתשובה לשאלה " מפנה לסעיף 4 לתצהירך. מה אמר לך מר לב באירוע שאתה מתאריך (צריך להיות מתאר - י.ב.) בסעיף 4 לתצהירך" ענה העד רגב "אם אני מנסה לשחזר ... מר לב בא עם מצלמה וזה יצר סיטואציה לא נעימה. פניתי אליו והוא אמר שהדברים שאני אומר בקשר לבית אינם נכונים ... הוא הציג בפני את הדברים שעליהם הוא מסתמך .. שמעתי ובוזה זה נגמר. באותו הזמן האנשים קיפלו את השולחן ולא שמעו מה שדיברנו בתוך הבית ..." (עמ' 25 לפרוטוקול שורות 24-29) וכן, " ... ש. הוא הזכיר לך עדויות של שכנים באיזה נושא. ת. באופן כללי. הוא הזכיר את העובדה שיש בעיה עם השכנים על היבטים שהם בכל דבר חוץ מהיבט היסטורי. הוא לא ציין משהו נקודתי ..." (עמ' 26 לפרוטוקול שורות 22-24).

ג. לעומת זאת, מודה העד רגב כי "ש. שמעון לב הציג בפניך מכתבים שהיו לו מעיריית תל אביב בנושא. ת. כן. קראתי את המכתבים האלה ..." (עמ' 26 לפרוטוקול שורות 15-16) וכן, "ש. נכון שמר לב סיפר לך על התלונות שמגישים נגדו במשטרה. ת. כן ..." (עמ' 26 לפרוטוקול שורות 25-26).

ד. בית המשפט מתבקש לקבוע כי לא הוכח בפניו שביום 14.8.01 פרסם הנתבע 1 לשון הרע כנגד התובע וכי התובע לא הרים את נטל ההוכחה בעניין זה.

ה. במידה ובית המשפט סבור כי הוכח בפניו שהנתבע 1 פרסם לשון הרע כנגד התובע בתאריך 14.8.01, טוען הנתבע 1 כי כל הדברים שאמר לעד רגב ומפורטים בסעיף 37(יא) לתצהירו, הם אמת, כפי שהוכח בבית המשפט ופורט בהרחבה בסיכומים ביחס ליתר הפרסומים והיה עניין ציבורי בפרסום.

29. יפו יפת ימים

לא הוכח מרכיב לשון הרע ולא הוכח מרכיב הפרסום

א. בסעיף 12 לכתב התביעה ובסעיף 20(א) לסיכומיו טוען התובע כי הנתבע 1 הפיץ דברי דיבה כנגדו בישיבה של עמותת יפו יפת ימים. להוכחת טענתו, שהרי לא נכח כלל באותה הישיבה, העיד התובע את העד עופר אהרוני.

ב. מעיון בתצהירו ובעדותו בבית המשפט, מתברר כי העד אהרוני לא זוכר כלל מה אמר הנתבע 1 במדויק באותה הישיבה. תצהירו של העד אהרוני כללי ביותר ולשאלה מה היו המילים המדויקות שבהן השתמש הנתבע 1 ענה העד במפורש " ... אני לא יכול לחזור בדיוק על מה שהוא אמר ..." (עמ' 4 לפרוטוקול שורות 8-9). יתרה מכך, העד אהרוני הסתיר בתצהירו את העובדה שהיו באותה ישיבה אנשים אחרים שהתנגדו עוד קודם לכן להצעה להגיש עתירה נגד עיריית תל אביב בעניין הבית ברח' יוטבת (ראי עמ' 3 לפרוטוקול שורות 23-29), הסתיר עניינים נוספים שאירעו בישיבה, כפי שהתברר מעדותו בבית המשפט, ולכן אין לתת אמון בעדותו.

ג. לעומת העד אהרוני, העיד העיתונאי צור שיזף במפורש, בעדות שלא נסתרה, כי הנתבע 1 לא השמיץ את התובע בישיבה (סעיף 4(ג) ו-7 לתצהירו) וכי " ... אני ער מאוד לאינטונאציה של הדברים והוצאת דיבה או אמירת לשון הרע על אנשים. אני לא מקבל אותה ולא מוכן לשמוע אותה. אם הייתי חושב שנאמר דבר כזה, הייתי חותך על המקום ..." (עמ' 42 לפרוטוקול שורות 7-9). ראוי להדגיש כי צור שיזף הינו עיתונאי ידוע ומתוקף מקצועו מודע לחלוטין לכל המשמעויות של הוצאת לשון הרע על אדם ונוהר בכך.

ד. יחד עם זאת, במידה ובית המשפט סבור שהוכח בפניו כי הנתבע 1 פרסם לשון הרע כנגד התובע בישיבת יפו יפת ימים, טוען הנתבע 1 כי כל הדברים שאמר בישיבה הם אמת והיה עניין ציבורי בפרסום, כפי שהוכח בבית המשפט ופורט בהרחבה במסגרת הסיכומים.

סעיף 13 לכתב התביעה - טענות כנגד הנתבע 1 בעניין העיתונאי ליכטמן

30. בסעיף 13 לכתב התביעה, בסעיפים 46-50 לתצהירו ובסעיף 20 (ג) לסיכומי, מעלה התובע את הסברה כי הנתבע 1 העביר מידע לעיתונאי משה ליכטמן אשר שימש בסיס לכתבה שפרסם העיתונאי ליכטמן בעיתון "גלובס" ביום 11.3.01, בה דיווח כי התובע "גידר את החלקה". כחיזוק לסברה זו רואה התובע בכך שהנתבע 1 "סירב לוותר על החיסיון העיתונאי" ובכך "גרם" לתובע נזק ראייתי.

31. הנתבע 1 סבור כי כל האמור בסעיף 13 לכתב התביעה הינו ספקולציה של התובע ועדות סברה פסולה אשר אין בינה לבין המציאות דבר וכי על בית המשפט לדחות את התביעה בעניין זה:

א הפסיקה הכירה בקיומו של חסיון המתיר לעיתונאי שלא לגלות את מקורות המידע שלו אך אין בכוחו של החיסיון למנוע מ"המקור" לגלות את עצמו, את זהותו ואת הדברים שמסר לעיתונאי. כלומר, תשובתו של הנתבע 1 לשאלה האם הוא מוכן לוותר על החיסיון העיתונאי איננה מעלה ואיננה מורידה מהטעם שבעל החיסיון הוא העיתונאי ולא המקור.

ב החיסיון של העיתונאי אינו מוחלט, אלא יחסי בלבד, והוא כפוף לשיקול דעתו של בית המשפט אשר יכול להורות על מתן תשובה לשאלה במידה והדבר חיוני ובעל חשיבות לשם עשיית משפט צדק בנושא מהותי (ב"ש 298/86 ציטין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין, פ"ד מא(2) 337). כלומר, לא הייתה כל מניעה מצד התובע לזמן את העיתונאי ליכטמן לעדות ולבקש מבית המשפט להורות לו להשיב על השאלה - מי מסר לך את המידע שהוביל לפרסום הכתבה.

ג הימנעותו של התובע מלהביא את העיתונאי ליכטמן לעדות, או לכל הפחות לבקש מבית המשפט לזמנו ללא מתן תצהיר, צריכה לפעול לחובתו מהטעם שהימנעות מהבאת עד, ללא הסבר סביר, מחייבת את המסקנה כי אילו הובא העד הייתה עדותו פועלת לחובת התובע דווקא.

ד. הוכח בעדות התובע עצמו כי אין לו ידיעה אישית לגבי העניין כולו ולכן עדותו פסולה בעניין זה כעדות סברה וכהסקת מסקנות השמורה לבית המשפט בלבד: "ש. מפנה לסעיף 46 לתצהירך. אתה לא יודע בוודאות אם שמעון לב הביא או לא הביא את הידיעה לעיתונאי ליכטמן לפני פרסום הכתבה. ת. לא ... (עמ' 22 לפרוטוקול שורות 25-23).

ה. יתרה מכך, הנתבע 1 העיד, בעדות שלא נסתרה כלל, כי לא פנה כלל לעיתונאי ליכטמן לפני פרסום הכתבה מיום 11.3.01 ולא העביר לו כל מידע קודם לפרסום הכתבה וכי שוחח עם העיתונאי ליכטמן רק לאחר שקיבל את כתב התביעה (ראי סעיף 39 לתצהירו וכן עמ' 63 לפרוטוקול שורות 15-10).

ו. לבסוף, הוכח בבית המשפט כי הביטוי "גידר את החלקה", אשר היווה את עילת התביעה בעניין זה, הינו אמת, על פי דברי התובע עצמו בעדותו בבית המשפט (לדוגמא בעמ' 9 לפרוטוקול שורות 29-21 ועמ' 10 לפרוטוקול שורות 12-11).

סיכום

32. לאור האמור בסיכומים ביחס לכל טענות התובע כנגד הנתבעים, מתבקש בית המשפט לדחות את התביעה כולה ולחייב את התובע בהוצאות משפט וכן, בשכר טרחת עו"ד בתוספת מע"מ ובתוספת הצמדה וריבית כדין מיום פסיקתם ועד ליום התשלום המלא בפועל.

יצחק בוכבינדר, ע"ד
ב"כ הנתבעים